

Zelfzorg en de uitdaging voor de drogist

Het Nivel-rapport *Staat van de zelfzorg en de rol van de drogist* vormde de basis voor het congres dat het Centraal Bureau Drogisterijbedrijven (CBD) en De Eerstelijns onder dezelfde naam hielden op 16 juni in de Bossche Verkadefabriek. Het werd ingevuld als een open uitnodiging tot samenwerking tussen drogist, huisarts en apotheek. Maar de drogist werd ook uitgedaagd om zijn waarde te bewijzen.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO: NATIONALE OMBUDSMAN

De positie van de drogist komt onder druk te staan als het ministerie van VWS haar voorgenomen wetwijziging doorzet om zelfzorggeneesmiddelen niet langer alleen bij de apotheek en drogist beschikbaar te stellen, maar ook via supermarkten en bouwmarkten. De drogist zou in dit plan via een tablet beschikbaar moeten zijn om vragen van klanten te beantwoorden. Zowel Josine Hageman (Kruidvat), Mia Koning (Etos) als Gerben Boogaard (DA) maakten direct bij de start van het congres duidelijk hier een gevaar in te zien. De vraag is immers of iedere consument wel de tablet zal gebruiken om advies te vragen over zelfzorg, of voldoende digivaardig is om dit te doen. En dat advies is cruciaal, stelden zij alle drie, want zelfzorg is niet zonder risico's en de drogist weet precies wanneer het nodig is de consument te adviseren naar zijn huisarts te gaan.

Zowel het belang als het thema van deze congresdag waren daarmee meteen helder: dit is hét moment voor de drogist om zijn plaats in het zorgveld te bepalen en zijn waarde te bewijzen. Aan de waardering die consumenten

voor de drogist hebben, ligt het niet. "Zij hebben veel vertrouwen in ons", zei Hageman. "Met ons advies kunnen we er bovendien vaak voor zorgen dat iemand niet naar de huisarts hoeft, waarmee we dus de huisartsenzorg ontlasten." Boogaard: "Met de vraag 'Waarom wilt u het gebruiken' kom je veelal al direct in gesprek." Hij uitte zijn twijfel of dit online via een tablet ook goed lukt.

Het belang van samenwerking

Hoe belangrijk informatievoorziening is, benadrukte ook Liset van Dijk (programmameider farmaceutisch zorgonderzoek Nivel – zie de volgende pagina's voor een interview met haar). Er zijn veel zelfzorg gebruikers, vertelde zij, maar er is ook veel sprake van zelfoverschatting over hun eigen kennis over zelfzorg. "Een op de vijf vraagt wel eens iets", zei ze, "maar er moeten natuurlijk meer mensen met vragen zijn. Daar moet de drogist op inspelen." En de relatie met online informatie aanbieden zorgt voor nieuwe uitdagingen, waarschuwde ze. Het is belangrijk dat drogisten, huisartsen en apotheken samenwerken in de informatievoorziening over zelfzorg,

benadrukte Van Dijk. Tegen Koning was dit niet aan dovemansoren gezegd. Zij heeft al regelmatig overlegafspraken met de huisartsen in haar werkgebied. "Daarin laten we zien welke kennis wij hebben", vertelde ze. "Dat geeft vertrouwen. De huisartsen zijn vaak verrast over ons kennisniveau."

Ook Marcel Levi (voorzitter Nederlands Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek, NWO) toonde zich een voorstander van samenwerking. In zijn tijd als ziekenhuisbestuurder in Engeland heeft hij gezien hoe waardevol aldaar de Boots-formule is: de combinatie van drogist en apotheek. "Het op één plaats bieden van receptgeneesmiddelen en zelfzorggeneesmiddelen maakt dat informatie over beide in relatie tot elkaar kan worden gegeven", stelde hij. Naar zijn idee is dit model eventueel nog uit te breiden met zelftests en vaccinaties, zoals in Italië het geval is. "Het zou een goede eerste zet zijn", daagde hij zijn publiek uit. "Maar je zult het zelf moeten doen want anders gebeurt het niet." Ook hij benadrukte dat het beter is dan een tablet bij de supermarkt of de bouwmarkt.

Aanpassen aan de ontwikkelingen

Samenwerking was ook het leidende thema in de lezing van Iris de Vries, huisarts en voorzitter Vereniging Arts en Leefstijl. Zij vertelde in haar spreekkamer dagelijks patiënten te hebben die ze niet verwezen krijgt. "Ik ben op zoek naar oplossingen en in weet dat die niet alleen uit de zorg moeten komen", vertelde ze. Verwijzend naar de 9,9 miljoen mensen in ons land met een chronische aandoening, benadrukte ze dat het zaak is om werk te maken van universele preventie en dat het aan de drogist is om na te denken over zijn rol hierin. "Pas je aan aan wat er op je afkomt", zei ze. "We kunnen veel problemen tackelen als we samenwerken."

Interessant hierbij was haar stelling dat die samenwerking zelfs nog breder moet worden geïnterpreteerd, in

die zin dat er ook samenwerking tussen de drogist en het sociaal domein bij hoort. Het overgrote deel van de aanwezigen bleek het met deze stelling eens te zijn. Apotheker Rogier Larik, voorzitter van de club van leefstijl-apothekers, pleitte vorig jaar voor de apotheek als gezondheidshuis in de wijk. Daarin kan de drogist ook participeren, stelde De Vries.

Durf keuzes te maken

Ook Ruud Coolen van Brakel (voorzitter Instituut Verantwoord Medicijngebruik) daagde de aanwezige drogisten uit. "VWS gelooft niet dat jullie een fundamentele rol in de zorg hebben", zei hij. "Dat is ernstig, want zelfmanagement wordt steeds belangrijker en daarin kan de drogist een grote rol spelen. Maar durf dan ook keuzes te maken in je assortiment. En daag dan de fabrikanten van supplementen ook uit om bewijs te leveren voor hun claims over de gezondheidswaarde daarvan."

Volgens Ed van de Weerd (CEO Watson Benelux) zijn de drogisten nog te bescheiden over hun rol. Jos Jongstra, directeur van het CBD, leek zich daar wel in te herkennen toen hij zei dat de drogisten zichzelf de vraag moeten stellen: 'Wie ben ik, wat doe ik en wat draag ik bij?'. De drogist biedt 65 miljoen leefstijladviezen per jaar, bracht hij in herinnering. "In het verleden was de droging een winkel", zei hij. "Nu is het steeds meer de specialist in zelfzorg aan het worden. Dar vraagt om erkenning." We moeten naar Den Haag klonk het daarop uit de zaal. En hoewel dat wellicht een beetje als een grap bedoeld was – de huisartsen stonden rond die tijd op het punt naar het Malieveld te trekken – zat er een serieuze ondertoon in. Want zoals Levi eerder op de dag had gezegd: als de overheid met een slecht idee komt, kun je daar het best op reageren door er zelf een beter idee tegenover te stellen. >>

DE DROGIST EN DE VITAMINE D DISCUSSIE

Marcel Canoy (hoogleraar gezondheidseconomie en dementie, VU) vertelde in het kader van zijn rol in de Adviescommissie Pakket van Zorginstituut Nederland over het advies om vitamine D uit het basispakket van de zorgverzekering te halen. Het voldoet niet aan de pakketcriteria omdat het heel goedkoop is, stelde hij. "Maar de beslissing het uit het pakket te halen kan er wel toe leiden dat mensen het gebruik ervan gaan mijden", zei hij, "vooral kwetsbare groepen. We weten alleen niet hoeveel mensen dit gaan doen. Dus hebben we bij ons advies gezegd: breng dat in kaart en zoek naar oplossingen. En die kunnen ook anders zijn dan wél vergoeden vanuit het basispakket, want veel mensen kopen vitamine D nu ook al bij de drogist en zorg mijden om financiële redenen komt weinig voor."

Moeten de huisarts of apotheker vitamine D dan maar gratis gaan verstrekken aan kwetsbare patiënten, vroeg hij de aanwezigen? Of moet de drogist gerichte reclame gaan maken voor deze groep? De combinatie van die twee opties is nog beter, vonden de aanwezigen bij meerderheid. Voor Canoy was de kern in ieder geval dat voor de drogist een duidelijke rol is weggelegd in dit verhaal. "Zorgmijders zijn geen drogistenmijders", zei hij. "Mensen die zich afkeren van de zorg, lopen nog wel gewoon bij de drogist naar binnen." En daar is een team aanwezig dat deze mensen van heel gericht advies kan voorzien.

